

MÉS ENLLÀ DELS ABUSOS SEXUALS.

Els Maristes i la banalització del mal.

Els sota signants som un grup d'ex-alumnes que vam cursar l'EGB, i en alguns casos el BUP, als Maristes Sants i Maristes Les Corts (llavors les dos escoles estaven separades)- En aquest escrit ens centrem en narrar el viscut als Maristes de Sants, durant un període que compren des dels primers anys de la dècada dels setanta fins als darrers de la dels vuitanta.

La majoria no ens coneixíem o no hem mantingut cap mena de contacte entre nosaltres des que vam acabar els nostres estudis a la institució, sinó que casualment ens hem trobat o retrobat relatant les nostres respectives experiències en diversos blocs, xarxes socials i seccions de comentaris de diaris, a arrel dels esgarrifosos casos d'abusos sexuals que recentment han vist la llum, molts d'ells ocorreguts mentre hi érem alumnes.

Cap de nosaltres va patir aquests horrors, però si volem donar a conèixer altres tipus d'abusos (físics, psicològics, d'autoritat...) soferts durant anys i callats per molts anys més, i que en absolut haurien de ser minimitzats. Sota el nostre punt de vista, aquell entorn era el clima adequat per tal de que tinguessin lloc aquests actes aberrants ara coneguts. Aquests successos d'indole sexual, alguns si que vam intuir la seva existència, havíem vist alguna relació estranya que no acabàvem d'entendre entre els mestres denunciats i algun company o havíem sentit explicar històries relacionades, com la d'un professor que mentre acotxava els nens a les colònies a l'hora de dormir, aprofitava per tocar-los. No era infreqüent ser objecte de tocaments dissimulats per part d'algun professor o havíem de suportar la seva mirada lasciva als vestidors mentre ens dutxàvem i canviàvem. Però tot això s'emmarcava en un context de violència física i psíquica a la que estàvem malauradament habituats. En aquella escola els nens vivíem en un estat constant d'abús d'autoritat per part dels mestres.

Que llavors el mal fos banalitzat no significa que avui haguem de tolerar que aquesta experiència de dolor sigui minimitzada per aquells que li volen treure ferro i escampar un tel d'oblit. Sota el nostre punt de vista, aquell entorn de violència quotidiana, desapoderament dels infants i abús de poder, era el clima necessari per tal de que tinguessin lloc aquests actes aberrants ara coneguts.

Va ser molta la violència quotidiana de tot tipus i graus que vam veure o patir. Agressions físiques, insults, humiliacions i menyspreus generalitzats, aquests últims amb especial cinisme cap als nens que mostraven habilitats físiques, intel·lectuals o sociològiques per sota de la mitjana. I a vegades, tot plegat sobre criatures que encara no tenien ni 8 anys. Violència física i psicològica que mai vam explicar a casa, bé perquè ho veiem com a normal, bé pel temor inculcat al centre, o bé per la complicitat potser involuntària o indirecta de famílies i alumnes. Mètodes aplicats tant per professors seglars com per religiosos, bastants d'ells amb escasses o nul·les qualitats pedagògiques.

“Al meu costat de pupitre tenia com a company a un nen introvertit, encara més que jo, amb qui recordo de manera difusa una bona relació. Recordo que era un nen que podia tenir un “defecte”, era un pèl grassonet. Encara avui no entenc per quin motiu el professor F., de manera sobtada, va cridar a la tarima al nen B. que jo tenia al costat. El nen B. també tenia el “defecte” de portar ulleres. El nen B. va arribar a la tarima amb el cap baix, de manera lenta i por. El silenci era absolut a l’aula. En arribar i pujar a la tarima el “Sr.” F. va dir amb paraules contundents que s’apropés i deixes les ulleres damunt de la taula. L’estat de colera del “Sr.” F. va pujar sobtadament, es va aixecar i amb la ma oberta li va donar un cop a la cara que va provocar que el nen gires un quart de volta sobre si mateix. De manera igualment colèrica li va dir al nen B. que tornés al seu lloc. Un cop va el nen arribar al meu costat aguantant el plor i el dolor, el “Sr.” F. va continuar la classe de manera normal i en l’habitual silenci”

Aquest és un relat entre molts que us podríem explicar persones que avui som adults normals, professionals de diferents branques (incloent l’enginyeria, igual que els fills d’aquell home que va declarar a *El País* que, al seu parer, “los que le están denunciando (a Benítez) no son nadie”) i també persones que ens dediquem a la docència, fins i tot en departaments universitaris de Pedagogia. Persones adultes que havíem aconseguit més o menys oblidar el record amargant del nostre pas pel col·legi dels Maristes de Sants i que, arrel dels casos d’abusos sexuals denunciats, hem començat a destapar la capsa dels records, a confrontar-nos amb la nostra infantesa, a compartir-ho en les xarxes socials, a adonar-nos que no estàvem sols, que els nostres records obscurs eren semblants als de molts altres. I finalment ens hem decidit a escriure aquest article per compartir en públic les nostres reflexions.

Per tal d’oferir al lector una idea clara del què estem parlant hem fet un recull d’alguns records que aquests dies hem reviscut, no sense dolor, tristesa i compassió envers els nens que un dia vàrem ser:

- Castigar-te ja als 6 anys de cara a la paret, la primera setmana d’escola, per no saber resar el “padrenuestro”.
- Explicar a nens de 8 anys que els Reis d’Orient són els pares just dies després de rebre els regals, per part d’almenys dos docents.
- Rebre l’impacte al cap, a curta distància o llençada des de la taula del mestre, de la vareta de fusta amb la que anaven armats alguns d’aquests docents.
- Castigar de cara a la paret amb els peus ficats dins la paperera plena de deixalles.
- Forts calbots al cap propinats per sorpresa, per darrere, amb els artells.
- Un altre docent propinant brutals pallisses, alternant bufetades i cops de puny a l’esquena (si, si, cops de puny), per no respondre bé un exercici.
- Doloroses i llargues enganxades per les orelles o les patilles per fer posar-se dret o arrossegar al nen cap a la pissarra; ja a la pissarra, rebre cops o ser ridiculitzat per fer malament l’exercici.
- Fer recollir papers i escombraries del pati i ficar-los a les brutes papereres, rebent algun mastegot a la mínima distracció.
- Caminar a quatre grapes fins acabar amb mans i genolls raspats durant una classe d’educació física.
- Tancar un nen, que no era capaç de saltar el plínton, a dins dels seus calaixos i obligar a saltar-lo a la resta de la classe, sentint els plors del company tancat.

- Expulsar a empentes i cops a un nen fora de l'aula i, un cop al terra del passadís, buidar-li el contingut de la cartera per damunt.
- Un docent culpant a tots els nens de la seva malaltia coronària; un altre amb el mateix problema anunciant que ja no pegava perquè el metge li havia recomanat tranquil·litat, encara que algun ventallot va deixar anar.
- Castigat a aguantar els llibres en braços en creu de cara a la paret mentre la classe discorria amb "normalitat".
- No separar dos nens que s'estan barallant amb un objecte punxant, el professor va romandre impertèrrit fins que un dels dos nens començà a sagnar considerablement.
- Dividir el grup en "els llestos" i "els tontos". Al final de curs fer passar "els llestos" a la tarima i propinar-los una sonora bufetada a cada un d'ells per compensar amb "els tontos".
- Amençar-nos amb dir als nostres pares que ens compressin unes "braguitas" i ens duguessin a l'escola de les monges.
- Cops als armaris i portes, objectes llancívols i fins i tot algun teclat d'ordinador trencat per generar un ambient de terror.
- I moltes, moltíssimes, bufetades repartides, tant en unitats com en racions a mà oberta i alternant galtes, pels motius més absurds, com no menjar-se l'esmorzar, fer involuntàriament una mica de soroll al baixar la tapa del pupitre, no formar del tot bé les fileres al pati abans d'entrar a classe, preguntar alguna cosa al professor quan estava ocupat, tenir el pupitre o la cartera desendreçats, equivocar-se llegint, no encertar el resultat d'un exercici de matemàtiques, trigar a complir qualsevol ordre, etc.

Aquest és un resum dels mètodes pedagògics emprats a diari durant el nostre períple marista. No eren unes poques pomes podrides, sinó més de la meitat dels docents que exercien simultàniament al centre els que, en major o menor mesura, els aplicaven. Molts d'ells hi van treballar durant dècades. I alguns d'aquests individus no tant sols van ser docents, sinó que vergonyosament ostentaven el càrrec de director o sotsdirector del centre. Vés per on, com un dels recentment denunciats per abusos sexuals.

Avui dia, algun d'aquests casos podria haver comportat pena de presó. De fet, als anys 80 un d'ells semblava conscient de la gravetat del que feia. Alguns de nosaltres el vam sentir escopir literalment a l'aula que *"ime da igual si voy a la cárcel!"*, just abans o després d'haver propinat uns quants cops a algun alumne que no es sabia la lliçó.

I precisament el nostre és el període i l'ecosistema en el que van tenir lloc moltes de les agressions sexuals denunciades, comeses presumptament per tres mestres del centre que, paradoxalment, van aparentar ser els escassíssims oasis d'humanitat en aquell desert. Depredadors que en un ambient així es senten com peix a l'aigua. I un *shock* per alguns de nosaltres que vam tenir a dos d'ells com a tutors.

És per això que ens causa dolor i ràbia sentir encara la sempiterna cantarella del prestigi, l'ideari i els valors d'aquesta institució, on realment no vam aprendre gaire o gens de bo. Els veritables valors i preparació acadèmica els hem anat adquirint després, afortunadament fora d'aquells murs.

No ens conformem amb excuses com “això passava abans”, en temps del franquisme, etc. Aquests maltractaments en van perllongar fins entrats els anys 90. I alguns del casos d'abusos sexuals denunciats van succeir en dates posteriors. Tampoc ens conformem amb allò de que “en altres centres també passava”. De moment, no en coneixem cap altre al nostre país on alhora passés tot això i que amb posterioritat sortissin a la llum tants casos d'abusos sexuals, i tant greus, com els destapats aquestes setmanes.

També discrepem fermament de les crítiques bolcades per algunes persones contra mitjans de comunicació que han fet difusió dels abusos, pel simple fet de difondre els terribles testimonis per boca de les pròpies víctimes, crítiques exigint no convertir això en un fulletó. Ho seria si haguessin patit aquests abusos sexuals en les seves pròpies carns o en les d'un fill o filla? Com es pot sentir una víctima que veu menystinguda i reduïda a fulletó una experiència tant traumàtica, ocultada durant anys o dècades? Hem de seguir callant com sempre i per sempre?

No, no volem. Ja n'hi ha prou de por i de silenci. Ja n'hi prou d'exaltació d'un hipòcrita ideari edificat sobre uns pilars que es basaven més en la falta d'humanitat i de capacitat pedagògica i el menyspreu als menors que en el respecte i l'estima cap a als nens que predicaven. Un model que continua fent del silenci i l'ocultació un dels seus trets distintius. Per a nosaltres, la institució podrà començar a escriure des de zero el seu ideari quan reconegui públicament el mal causat i es depurin totes les responsabilitats, tant de mestres com de directius, en els casos dels delictes sexuals coneguts, hagin o no prescrit. I això, ara per ara, sembla poc probable. Mentrestant, tindrem ben arrelat al nostre cor el sentiment de que bona part de la nostra infantesa va ser lamentablement malmesa al centre dels Maristes Sants-Les Corts.

Signat:

Albert Aixalà

Carles Salvadó

Daniel Salvadó

Eliseu Carbonell

Jaume Grané

Jordi Bonet